

Atramin-go

Lamiñak

Buztintza'tar Errose'k egin-
da, ta Kerexeta'tar Jaime'ren
ardurapean argitaratuta.

Beñiola, Atramin-Errota-ko etxagunak egunez basoan irabaten jardunda gero, illuntzean etxera zanean, bere emaztea sutondoan negarrez aurkitu eban. Gizona, emaztea negarrez ikustean, ikaratu egin zan; eta atsekabe aren aztarrena jakin gurarik, auxe itandu eutsan:

—Zer jasoten da? Zegaitik negarrok?

Eta senarraren itaunari emazteak ez eutsan ezer erantzun: negar eta negar egiñaz, bere arlo-ixillean aurrera jarraitu baiño. Orduan, gizonak, asarre antzera, ben-ben esan eutsan:

—Naiz bata dala, naiz bestea dala, zer jazoten yatzun oraintxe bertan esan bear daustazu!

—Ona, ba: zuretzat aparitako euki dodan esnea —erantzun eutsan emazteak—, neska batek laratzutik galdarilla artuta, dangada baten edan daust.

—Ba! Ori baiño ez ba'da...! Eta gauza orri orrenbeste negar eta zizpuru...!

—Bai, baiña... illuntze guztietan etorriko dala esan daust; eta esnea laratzuan gertu eukiten ez ba'dautsat, beragaz eroango nabela...

—Nora, gero, eroan! Geu ez gagoz, ba, ementxe? Eta neska ori, ¿zein modutakoa izan da, ba?

—Larrosea lako arpegiaz, eder-ederra izan da. Eta nor dan itaundu dautsadanean, erreka-ertzeko lora abeslaria dala esan daust. Oi, aren abotsaren eztua! Aren kanta ederrak!

—Egingo neuke-ta, lamiña dengaiñoren bat izan dala!

Egunero esnea edatera etorriko dala esan ba'dautsu, lamiñaren bat izan da, urrean: lamiñak, gizonak ardautara lez, esnetara itsuak izaten dira-ta. Biar, barriz, neure begiakaz ikusi gura dot-eta, basotik goizago etxeratuko naz; eta beragaz barriketaldi bat egiñaz, zer dan edo zer ez dan laster igarriko dot.

Esan eta egin, biaramon illuntzean, Atramin'go etxaguna goizago etxeratu zan; eta neskatilla ezezaguna sutondoan bere emazteagaz barriketan ziarduala ikusi eban. Neskatilla, baiña, gizona ikustean ikaratuta, ixildu egin zan. Eta gizonak berba ta berba egiten eutsanarren, ez eutsan ezer erantzuten.

Orduan, senarrak emazteari esnea egosten ipiñi egiala esan eutsan; eta emazteak bereala laratzuan galdailla aundi bat bete esne ipiñi eban. Eta esnea gorantz abiatu zanean, neskeak, pozez beterik zoratuta lez, deadar aundi bat egiñaz, esan eban:

—Txuria gora!, txuria gora!
Etxekandreak, au entzun-

da, neskeari gura-aña esne emon eutsan; eta neskea, gura-aña esne edan ondoren, ixilunea ausita, barriketan eta kantetan asi zan.

Atramin'go etxagunak, neskeak esnezko moskorra aldean

ebala igarri ebanean, bere artean "zertzeladak oraintxe atarako daunadaz" esanda, neskeari berbetan ekin eutsan. Eta ifiun diran barriketak egin ondoren, itaun au egin eutsan:

—¿Nor zara?

—Emendik ur dagoan artzulo eder bateko lamifia naz —erantzun eutsan neskatilla; eta gure bizitoki kutzena, or goiko erreka-ertzean daukagu.

—¿Zenbat zaree?

—Milla ta bat.

—Eta, ¿zer egiten dozue?

—Egunez, mendian lorak batu, ta gabez zeruko izarrak zenbatu, ta aizearen soifutan dantzan egin...

—Sekulako bizitza daroazue, arranotan! Noiztik zagoze munduan?

—Egukia agertu zanetik, lurrarren ganean gagoz; eta illargiak eta izarrak goia apaindu dagien artean, emen izango gara.

Azkenengo berbok entzutean, gizona ikaratu egin zan; eta bere kolkorako ifioan: "Eurok inguruan doguzala bizi bear ba-dogu beti, onak gagoz! Gure asaba zintzoak be, eurok zirala bide, ifiun diran atsekabeak igaroten ebezan; eta geuk be bardin. Eta... lamiña onen bizitzak mundua mundu dan artean irauten

—Zuen bizia amaitu daike-nik, ¿ba-dago ala ez dago?

—Bai, zerbait ba-dago...; baiña ifiortxok be ez daki, geuk ezik.

—Esan egidazu, ba, zer dan; nigandik kalterik ez dozue izango-ta. Gaifera, esnea egunero emongo dautsugu.

Esne-agintzariaz, lamifia pozez zorutzen jarri zan. Eta, buruan eban ule-adats edergorizkeari eskuakaz oratuta, esan eban:

—Ona emen gure bizia ta indarra; onetantxe dago gure iraunkortasuna.

—Eta ule-adats miragarriok, ¿zelan ebagi daitekez, ba? —itaundu eutsan artega— gizonak.

—Ona, ba —erantzun eutsan lamifiaek—: gure ule edergorizkeia ebagiteko, San Juan egunaren aurregun gabeen jaioriko txekor nabar biren indarrak, illergi-beteko gau baten, ogei ortzeko burdiñareaz goiko erreka ori gau osoan arakatu bear da. Eta gero, errekea ondo arakatu ondoren, egusentia baztarrak argitu baiño len, txekor nabar biak mendi gaillurreko aizetan libre itxi bear dira. Orretan dago, ba, gure amaia.

Ganeko egun baten, Atramin'go errotako gizonak, ibilli, ta ibilli, Jon deunaren aurregunean jaioriko txekor nabar bi aurkitu ebazan. Eta, lamifiaek esan eutsanez, goiko erreka, illargi-beteko gau baten, burdiñareaz batera ta bestera ondo arakatu eban. Eta egusentia baiño len, burdiñara-ortzak ikusgarriko ule-adats pilloak atara ebezan. Guztiz, milla ta bat ule-adats zenbatu ei'ebezan.

Eta, Atramin'go lamiña guztien azkena egun aretan izan zalako, errotako sendia (edo familia) aurrerantzean bazez eta zoriontsu bizi izan ei'zan...

